

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФІНАНСИСТІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ**Квасницька Р. С.
Форкун І. В.**

Актуальність теми дослідження. Шлях до європейської та світової інтеграції, який обрано Україною, міцнить необхідність модернізації усіх сфер суспільного життя, насамперед освітньої галузі, яка в сучасних умовах постає ключовим генератором суспільних змін. Тому, дослідження змістового оновлення освітнього процесу, інформаційних технологій його забезпечення в умовах розвитку економіки знань в нашій державі сьогодні актуалізуються як ніколи.

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку економіки знань визначають нові вимоги до фінансистів, які добре розуміють особливості сучасного і майбутнього інноваційного розвитку України, розробляють нові шляхи розвитку фінансово-кредитної системи, забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності України в умовах її інтеграції у світове господарство. Як результат, підвищуються вимоги до їх професійної підготовки, яка потребує як глибоких перетворень у самій системі вищої освіти, так і у забезпеченні освітнього процесу новими інформаційними технологіями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Означена проблематика тією чи іншою мірою висвітлювалася в працях багатьох науковців. І хоча ці наукові праці не вичерпують її глибинну сутність, вони цілком можуть бути оцінені як теоретико-методологічне підґрунтя і джерельна база для проведення дослідження. Автори розглянули роботи присвячені висвітленню ролі та значення розвитку економіки знань, сутності та важливим структурним елементам технології навчання, характеристиці традиційних та інноваційних технологій професійної підготовки, проблемам запровадження практико-орієнтованого підходу в освітньому процесі, методологічним аспектам впровадження ІКТ і дистанційних технологій в освітній процес.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на значний науковий доробок вітчизняних та зарубіжних дослідників, проблема професійної підготовки фахівців в період становлення інформаційного суспільства не є вичерпаною. Так, потребують подальшого дослідження питання змістового оновлення освітнього процесу у ВНЗ, інформаційних технологій його забезпечення в умовах розвитку економіки знань.

Мета дослідження. Висвітлення проблеми підвищення якості освітнього процесу професійної підготовки фахівців з фінансів, банківської справи та страхування в умовах розвитку економіки знань в Україні, визначення напрямів її вирішення на базі реалізації в освітньому процесі практико-орієнтованого підходу та застосування новітніх освітньо-інформаційних технологій.

Методологія дослідження. Методологічною основою дослідження є як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання. Серед загальнонаукових методів були використані методи системно-структурного аналізу і синтезу, узагальнення. Серед спеціальних методів були використані методи групування, порівняння, комп'ютерного програмування.

Результати роботи. Автори обґрунтували необхідність побудови інформаційного суспільства в Україні, що передбачає перехід до пріоритетного науково-технічного та інноваційного розвитку, а саме забезпечення навчання, виховання, професійної підготовки людини для роботи в інформаційному суспільстві. Дослідили сучасні проблеми запровадження практико-орієнтованого підходу в освітньому процесі. Розкрили особливості змістового оновлення освітнього процесу у вищих навчальних закладах, інформаційних комп'ютерних технологій його забезпечення в умовах розвитку економіки знань.

Галузь застосування результатів. Результати проведеного дослідження можуть бути використані в процесі фахової підготовки фінансистів вищими навчальними закладами, Міністерством освіти і науки України.

Висновки. На основі проведеного дослідження використання сучасних інформаційних технологій в забезпеченні професійної підготовки фінансистів в умовах розвитку в Україні економіки знань результується те, що підготовка майбутніх фахівців повинна здійснюватись на засадах практико-орієнтованого підходу, який формується, виходячи з моделі майбутнього професіонала, логіки майбутньої професійної діяльності та забезпечує умови трансформації освітньої діяльності студента у професійну діяльність фахівця. На прикладі Хмельницького національного університету доведено, що сучасна політика щодо створення, широкого впровадження в освітній процес новітніх ІКТ та постійного їх вдосконалення, відповідно до змін у чинному законодавстві та вимог часу, сприяє забезпеченню високої якості освіти, розширенню кола споживачів освітніх послуг і надає їм можливість в зручний для них час здобувати освіту (включаючи зайняте населення, осіб з обмеженими можливостями та іноземних студентів), та є прикладом для інших ВНЗ з реалізації високоякісного освітнього процесу в вищому навчальному закладі.

Ключові слова: економіка знань, освітній процес, професійна підготовка, практико-орієнтований підхід, інформаційне суспільство, інформаційні комп'ютерні технології, система електронного навчання «Moodle», інформаційна система «Дистанційне навчання».

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ФИНАНСИСТОВ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ В УКРАИНЕ ЕКОНОМІКИ ЗНАНИЙ**Квасницкая Р. С.
Форкун И. В.**

Актуальность темы исследования. Путь к европейской и мировой интеграции, избранный Украиной, подтверждает необходимость модернизации всех сфер общественной жизни, прежде всего сферы образования, которая в современных условиях есть ключевым генератором общественных изменений. Поэтому, исследования по поводу содержательного обновления образовательного процесса, информационных технологий его обеспечения в условиях развития экономики знаний в нашей стране сегодня актуализируются как никогда.

Постановка проблемы. Современные условия развития экономики знаний определяют новые требования к финансистам, которые хорошо понимают особенности современного и будущего инновационного развития Украины, разрабатывают новые пути развития финансово-кредитной системы, обеспечения финансовой стабильности и конкурентоспособности Украины в условиях ее интеграции в мировое хозяйство. Как результат, повышаются требования к их профессиональной подготовке, которая требует, как глубоких преобразований в самой системе высшего образования, так и в обеспечении образовательного процесса новыми информационными технологиями.

Анализ последних исследований и публикаций. Данная проблематика в той или иной степени рассматривалась в трудах многих ученых. И хотя эти научные работы не исчерпывают ее глубинную сущность, они вполне могут быть оценены как теоретико-методологическое основание и ключевая база для проведения исследования. Авторы рассмотрели работы, посвященные определению роли и значения развития экономики знаний, сущности и важным структурным элементам технологии обучения, характеристике традиционных и инновационных технологий профессиональной подготовки, проблемам внедрения практико-ориентированного подхода в образовательном процессе, методологическим аспектам внедрения ИКТ и дистанционных технологий в образовательный процесс.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Несмотря на значительный научный потенциал отечественных и зарубежных исследователей, проблема профессиональной подготовки специалистов в период становления информационного общества не исчерпана. Так, требуют дальнейшего исследования вопросы обновления образовательного процесса в высших учебных заведениях, информационных технологий его обеспечения в условиях развития экономики знаний.

Постановка задачи, цели исследования. Освещение проблемы повышения качества образовательного процесса профессиональной подготовки специалистов по финансам, банковскому делу и страхованию в условиях развития экономики знаний в Украине, определение направлений ее решения на базе применения в образовательном процессе практико-ориентированного подхода и новейших образовательно-информационных технологий.

Метод или методологию проведения исследования. Методологической основой исследования являются как общенаучные, так и специальные методы научного познания. Среди общенаучных методов были использованы методы системно-структурного анализа и синтеза, обобщения. Среди специальных методов были использованы методы группировки, сравнения, компьютерного программирования

Изложение основного материала (результаты работы). Авторы обосновали необходимость построения информационного общества в Украине, которая предусматривает переход к приоритетному научно-техническому и инновационному развитию, а именно обеспечению обучения, воспитания, профессиональной подготовки человека для работы в информационном обществе. Исследовали современные проблемы внедрения практико-ориентированного подхода в образовательном процессе. Раскрыли особенности обновления образовательного процесса в высших учебных заведениях, информационных компьютерных технологий его обеспечения в условиях развития экономики знаний.

Область применения результатов. Результаты проведенного исследования могут быть использованы в процессе профессиональной подготовки финансистов высшими учебными заведениями, Министерством образования и науки Украины.

Выводы в соответствии со статьей. На основе проведенного исследования по поводу использования современных информационных технологий в обеспечении профессиональной подготовки финансистов в условиях развития в Украине экономики знаний, результативно то, что подготовка будущих специалистов должна осуществляться на основе практико-ориентированного подхода, который формируется, исходя из модели будущего профессионала, логики будущей профессиональной деятельности и обеспечивает условия трансформации образовательной деятельности студента в профессиональную деятельность специалиста. На примере Хмельницкого национального университета доказано, что современная политика по созданию, широкому внедрению в образовательный процесс новых ИКТ и постоянному их совершенствованию, в соответствии с изменениями в действующем законодательстве и требованиями времени, способствует обеспечению высокого качества образования, расширяет круг потребителей образовательных услуг и предоставляет им возможность в удобное для них время получать образование (включая занятое население, инвалидов и иностранных студентов), и

является примером для других высших учебных заведений по реализации высококачественного образовательного процесса в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: экономика знаний, образовательный процесс, профессиональная подготовка, практико-ориентированный подход, информационное общество, информационные компьютерные технологии, система электронного обучения «Moodle», информационная система «Дистанционное обучение».

INFORMATION TECHNOLOGIES IN PROVIDING PROFESSIONAL TRAINING OF FINANCIERS UNDER THE CONDITIONS OF DEVELOPMENT IN UKRAINE KNOWLEDGE ECONOMY

Kvasnytska R. S.
Forkun I. V.

Relevance of the researching topic. *The path to European and world integration chosen by Ukraine will strengthen the need for modernization of all spheres of public life, first of all, the educational sector, which in modern conditions is a key generator of social changes. Thus, the study of the updating of the educational process, information technologies of its provision in the conditions of the development of knowledge economy in our country today are actualized as never before.*

Formulation of the problem. *Modern conditions for the development of the knowledge economy determine new requirements for financiers who are well aware of the peculiarities of modern and future innovation development of Ukraine, they develop new ways of evolution of the financial and credit system, ensuring financial stability and competitiveness of Ukraine in conditions of its integration into the world economy. As a result, the requirements for their professional training are increased, which requires both profound transformations in the system of higher education itself and in providing the educational process with new information technologies.*

Analysis of recent research and publications. *The problematic issue was, to a greater or lesser extent, covered in the works of many scholars. Although these scientific works do not exhaust the deep nature of researched issue, they can be fully appreciated as a theoretical and methodological basis and a source for the research. The authors considered works, devoted to highlighting the role and significance of the knowledge economy's development, the essence and important structural elements of teaching technology, the characterization of traditional and innovative technologies of vocational training, the problems of introducing a practical approach in the educational process, methodological aspects of the implementation of ICT and remote technology in the educational process.*

Identification of unexplored parts of the general problem. *Despite the considerable scientific achievements of Ukrainian and foreign researchers, the problem of professional training of specialists in the period of formation of the information society is not exhausted. This requires further study of the content updating of the educational process in universities, information technologies for its provision in the conditions of the development of knowledge economy.*

The purpose of the study *is the illustration of the problem of improving the quality of the educational process of professional training of specialists in finance, banking and insurance in the context of the development of the knowledge economy in Ukraine, defining the directions of its solution on the basis of implementation of the practice-oriented approach in the educational process and application of the latest educational and information technologies.*

Methodology of research. *The methodological basis of the study is both general scientific and special methods of scientific knowledge. Among the general scientific methods were used methods of structural analysis and synthesis, generalization. Among the special methods, methods of grouping, comparing, and computer programming were used.*

Results of the research. *The authors substantiated the necessity of building the information society in Ukraine, which envisages the transition to the priority scientific and technological and innovative development, namely providing education, training of a person for work in the information society. They had investigated modern problems of implementing a practical-oriented approach in the educational process. The peculiarities of content updating of educational process in higher educational institutions, information computer technologies of its provision in the conditions of development of knowledge economy have been revealed.*

The field of application of results. *The results of the study can be used in the process of professional training of financiers by higher educational institutions, the Ministry of Education and Science of Ukraine.*

Conclusions. *On the basis of the conducted research, the use of modern information technology in providing professional training of financiers in the conditions of development of knowledge economy in Ukraine results from the fact that the training of future specialists should be based on the principles of a practical approach, which is formed based on the model of the future professional, the logic of future professional activities, and provides conditions for the transformation of the student's educational activity into a professional activity of a specialist. As an example of the Khmelnytsky National University, it has been proved that the current policy of creating, broadly introducing the latest ICTs in the educational process and their constant improvement, in accordance with changes in the current legislation and time requirements, contributes to ensuring the high quality of education, expanding the range of educational services and giving them the opportunity in the time convenient for them to get education (including the employed population, people with disabilities and foreign students), and is an example for other high schools for the implementation of high-quality education the first process in higher education.*

Key words. *Knowledge economy, educational process, professional training, practical-oriented approach, information society, information technology, e-learning system «Moodle», information system «Distance education».*

JEL Classification: A11, A22, L86, O32.

Актуальність теми дослідження. Шлях до європейської та світової інтеграції, який обрано Україною, міцнить необхідність модернізації усіх сфер суспільного життя, насамперед освітньої галузі, яка в сучасних умовах постає ключовим генератором суспільних змін. Тому, саме ХХІ століття не випадково називають століттям освіти. Це пов'язано з розвитком економіки знань, що супроводжується розгортанням інформаційної революції, де знання, інформація, інтелект не лише актуалізують свій статус у системі суспільної життєдіяльності, але й постають у ролі його головної рушійної сили. Важливим є той факт, що основними цілями розвитку освіти в умовах модернізаційних змін визначено створення умов для становлення особистості, творчої самореалізації кожного громадянина України, генерування покоління людей, здатних ефективно працювати і наполегливо навчатися протягом трудового життя, боронити і примножувати етичні цінності й пріоритети національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти. Тому, дослідження змістового оновлення освітнього процесу, інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) його забезпечення в умовах розвитку економіки знань в нашій державі сьогодні актуалізуються як ніколи.

Постановка проблеми. Переміщення інтелекту та наукових знань в центр основних чинників стійкого економічного зростання стають причиною концентрації уваги на проблемі становлення економіки знань, яка сьогодні розглядається в якості гаранта поступального руху суспільства, побудови конкурентної економіки, задоволення постійно зростаючих потреб людей та зміцнення соціальної згоди. Тому сучасні умови розвитку економіки знань визначають нові вимоги до фінансистів, які добре розуміють особливості сучасного і майбутнього інноваційного розвитку України, розробляють нові шляхи розвитку фінансово-кредитної системи, забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності України в умовах її інтеграції у світове господарство. Як результат, підвищуються вимоги до професійної підготовки фахівців з фінансів, банківської справи та страхування, що потребує як глибоких перетворень у самій системі вищої освіти, так і у забезпеченні освітнього процесу новими ІКТ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Означена проблематика тією чи іншою мірою висвітлювалася в працях багатьох науковців. І хоча ці наукові праці не вичерпують її глибинну сутність, вони цілком можуть бути оцінені як теоретико-методологічне підґрунтя і джерельна база для проведення дослідження. Так, висвітлення ролі та значення розвитку економіки знань містяться в працях таких науковців, як: В. Александрова, Ю. Бажал, В. Гавловський, А. Гальчинський, В. Геєць, М. Згуровський, Р.Калюжний, А.Ракітов, В.Цимбалюк та інших.

У ґрунтовних дослідженнях В. Андрущенко, М. Зубрицької, В. Кременя, Л. Коваль, В. Лугового, Т. Назарової, М. Полякова, С. Савчука, В. Сагарди та інших розкрито сутність та важливі структурні елементи технології навчання, характеристики традиційних та інноваційних технологій професійної підготовки.

Сучасні проблеми запровадження практико-орієнтованого підходу в освітньому процесі презентовані працями Д. Варнеке, А. Вербицького, Н. Житник, О. Котикової, Г. Ковальчук, В. Майковської, С. Пітча, Є. Поста, Т. Пушкарової та інших.

Методологічним аспектам впровадження ІКТ в освітній процес присвячено наукові праці Г. Антонова, В. Беспалько, Л. Білоусова, М. Жалдак, Є. Машбиць, В. Монахова, Н. Морзе, С. Ракова, Ю. Рамського, О. Співаковського, І. Теплицького, В. Шолохович та інших. Дослідження з інформатизації економічної освіти, формування інформаційної компетентності в майбутніх фахівців проводили Є. Бенькович, В. Биков, Є. Іванченко, І. Кінаш, Т. Коваль, Ю. Красюк, С. Кустовський, Л. Петльована, Т. Поясок, С. Радецька, О. Смілянець, Т. Столярченко та інші.

Розвитку та впровадженню дистанційних технологій в освітній процес присвячено роботи А. Андрєєва, В. Бикова, Н. Думанського, Г. Кравцова, В. Кухаренка, М. Мазура, В. Олійника, О. Сиротенка, А. Хуторського та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на досить широкий діапазон публікацій, проблему професійної підготовки фахівців в період становлення інформаційного суспільства не можна вважати вичерпаною. Так, залишаються відкритими, а тому потребують подальшого дослідження питання змістового оновлення освітнього процесу у вищих навчальних закладах (ВНЗ), інформаційних технологій його забезпечення в умовах розвитку економіки знань.

Метою дослідження є висвітлення проблеми підвищення якості освітнього процесу професійної підготовки фахівців з фінансів, банківської справи та страхування в умовах розвитку економіки знань в Україні, визначення напрямів її вирішення на базі реалізації в навчальному процесі практико-орієнтованого підходу та застосування новітніх освітньо-інформаційних технологій.

Методологія проведення дослідження. Методологічною основою дослідження є як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання. Серед загальнонаукових методів були використані методи системно-структурного аналізу і синтезу, узагальнення. Серед спеціальних методів були використані методи групування, порівняння, комп'ютерного програмування.

Виклад основного матеріалу. Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися ї

обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя [1]. Національна політика розвитку інформаційного суспільства в Україні передбачає перехід до пріоритетного науково-технічного та інноваційного розвитку, а саме забезпечення навчання, виховання, професійної підготовки людини для роботи в інформаційному суспільстві. Для цього необхідно: розвивати національний науково-освітній простір, який ґрунтуватиметься на об'єднанні різних національних багатоцільових інформаційно-комунікаційних систем; розробляти методологічне забезпечення використання комп'ютерних мультимедійних технологій в освітньому процесі; вдосконалювати навчальні плани, втілити принцип «освіта протягом усього життя»; створити системи дистанційного навчання та забезпечити на їх основі ефективне впровадження і використання ІКТ на всіх освітніх рівнях усіх форм навчання; забезпечити на відповідному рівні навчальні заклади та наукові установи сучасними економічними та ефективними засобами ІКТ і необхідними інформаційними ресурсами; забезпечити розвиток національної науково-освітньої інформаційної мережі та інформаційних ресурсів за головними галузями знань, її приєднання, зокрема, до європейських науково-освітніх мереж.

Реалізація Національної політики розвитку інформаційного суспільства неминуче приводить до підвищення темпів інформатизації вітчизняної освіти, в тому числі й процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фінансистів. При цьому, зауважимо, що в умовах світової інтеграції України розвиток вищої професійної освіти з фінансів, банківської справи та страхування в державі має забезпечити таку якість професійної підготовки, щоб їх фаховий рівень відповідав потребам ринку праці. Проблема забезпечення якості підготовки фінансистів та їх подальшого успішного працевлаштування робить актуальною орієнтацією ВНЗ на здатність їх випускників до практичної реалізації надбаних компетенцій та ставить питання про доцільність розробки механізму взаємодії ВНЗ і потенційних роботодавців [2]. Тому, сьогодні найбільш ефективною є освіта, що базується на єдності фундаментальності й професійної спрямованості навчання. Принцип професійної спрямованості навчання є найважливішим для вищої школи, тому що вища школа завжди була, є й принаймні найближчим часом буде професійною за своєю суттю та призначенням. Забезпечувальним інструментарієм професійної спрямованості навчання виступає практико-орієнтований підхід в освітньому процесі вищої школи.

Водночас зауважимо, що якісні зміни параметрів забезпечення освітнього процесу підготовки фахівців з фінансів, банківської справи та страхування уможливаються за рахунок інформатизації, яка активно розвивається, впроваджується та дозволяє піднімати на новий рівень не тільки освіту та науку, а й усі сфери життя суспільства загалом. Саме одним із наслідків інформатизації суспільства є широкомасштабне впровадження інформаційних технологій в освітній процес, що забезпечує підвищення якості надання освітніх послуг і відкриває доступ до них значно ширшого кола споживачів, включаючи і соціально уражені верстви населення, а також осіб із особливими потребами.

Практико-орієнтований підхід нині вважається одним із найефективніших засобів професіоналізації навчання у ВНЗ, оскільки дозволяє студентам поєднувати навчання з практичною роботою, тобто максимально наближує їх до майбутньої професійної діяльності. При реалізації такого підходу студентів ставлять в реальні робочі умови, в яких вони отримують відповідні практичні та соціальні навички, необхідні для успішної роботи.

У професійній підготовці практико-орієнтований підхід розглядається як орієнтація навчального процесу на кінцевий продукт професійного навчання – конкретизовані види дій, засвоєні студентами в ході роботи з навчальною інформацією у вигляді досвіду. По своїй суті він є переліком конкретних практичних дій, досвід застосування яких можливий в результаті інтеграції теорії й практики [3, с.164].

Найбільш ґрунтовно сутність практико-орієнтованого підходу у професійній підготовці студентів розглядається в роботах німецьких вчених, таких як С. Пітч (S. Pietsch), Д. Варнеке (D. Warneke), Є.-М. Пост (E.-M. Post). Так, Д. Варнеке позиціонує практико-орієнтований підхід як активну форму організації професійної підготовки майбутніх фахівців, призначена для застосування у теоретичному та практичному у компонентах навчання і реалізується за допомогою насичення навчального процесу елементами професійної діяльності [4, с. 39]. На думку Є.-М. Поста практико-орієнтований підхід є орієнтацією змісту і методів педагогічного процесу на формування у майбутніх фахівців практичних навичок роботи [5, с. 42]. С. Пітч вбачає в практико-орієнтованому підході систему навчальних проблемних ситуацій, методичних та ситуаційних завдань, спроектованих у професійну підготовку майбутніх фахівців [6, с. 44-45]. Загалом необхідно відмітити, що в роботах зазначених дослідників представлено практико-орієнтований підхід як основний компонент процесу підготовки майбутніх фахівців, який полягає у здійсненні навчального процесу в контексті майбутньої професійної діяльності за допомогою відтворення у формах і методах навчальної діяльності студентів реальних робочих ситуацій, вирішення конкретних професійних завдань.

Застосування практико-орієнтованого підходу в процесі професійної підготовки надає їй найголовнішою цінністю – студенти отримують досвід майбутньої фахової діяльності, що створює відповідний рівень їх компетентності. Практико-орієнтована технологія професійної підготовки змінює акцент у навчальній діяльності студентів, скеровуючи їх дії на інтелектуальний та фаховий розвиток за рахунок зменшення частки репродуктивної діяльності [3, с.166]. Практико-орієнтований підхід дозволяє моделювати предметний зміст професійної діяльності, тим самим забезпечуючи умови трансформації навчальної діяльності студента у професійну діяльність фахівця. Відтворення реальних професійних ситуацій у академічній та практичній фазі

підготовки студентів є основною характеристикою практико-орієнтованого підходу. При цьому здійснюється перерозподіл співвідношення теоретичної, практичної та методичної інформації у сферу формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Викладене вище дозволяє конкретизувати риси практико-орієнтованої професійної підготовки:

1) створення у ВНЗ середовища, що стимулює формування у студентів мотивованої усвідомленої потреби в набутті професійних компетенцій;

2) впровадження практико-орієнтованої технології професійної підготовки, котра забезпечує формування у студентів значущих для майбутньої фахової діяльності якостей особистості, а також досвіду виконання професійних обов'язків за профілем підготовки;

3) організація практичної підготовки студентів на засадах формування професійної компетентності за профілем підготовки;

4) розробка і впровадження у ВНЗ інноваційних форм зайнятості студентів з метою вирішення ними реальних професійних, науково-практичних та дослідно-виробничих робіт відповідно до профілю навчання [3, с.166].

Для організації навчального процесу на засадах практико-орієнтованого підходу важливим є дотримання основних принципів його реалізації, до яких варто віднести:

- мотиваційне забезпечення навчального процесу, яке передбачає активізацію пізнавальної діяльності студентів і формування у них позитивного мотиву до процесу оволодіння майбутньою професією;

- зв'язок навчання з практикою, який передбачає, що при вивченні різних дисциплін студенти мають можливість розглядати, як народжувалися і розвивалися науки в силу практичних потреб людини, і навпаки;

- свідомість і активність студентів у навчанні, який відображає психологічні закономірності засвоєння знань, а також загальні закономірності процесу пізнання: співвідношення теоретичного і емпіричного, об'єктивного і суб'єктивного, людського і раціонального, конкретного і абстрактного, одиничного, особливого і загального.

Важливою і актуальною проблемою для реалізації практико-орієнтованого підходу в процесі професійної підготовки ВНЗ є проблема створення такого високотехнологічного інформаційно-комунікаційного освітньо-наукового середовища, в якому студент знаходиться в процесі всього періоду навчання і яке має відповідати потребам інформаційного суспільства, сучасному стану розвитку науки і техніки, світовим освітнім стандартам і сприяти формуванню інформаційно-комунікаційних компетентностей всіх учасників освітнього процесу.

Багаторічний досвід забезпечення освітнього процесу з підготовки (на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях освіти за денною, заочною, дистанційною формами навчання) та перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів в сфері фінансів, банківської справи та страхування в Хмельницькому національному університеті (ХНУ) забезпечив створення, широке впровадження та постійне вдосконалення, відповідно до змін у чинному законодавстві та вимог часу, єдиної інформаційної системи «Електронний університет» з динамічною системою електронного навчання «Moodle» (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) і власне розробленої та запатентованої інформаційної системи «Дистанційне навчання».

Інформаційна система (ІС) «Електронний університет», яка функціонує в ХНУ, забезпечує перехід, виключно, на електронну технологію організації освітнього процесу, сприяє забезпеченню прозорості та об'єктивності, як в оцінюванні знань студентів, так і плануванні освітнього процесу, а також інтенсифікації праці науково-педагогічного персоналу. Ця система забезпечує інтеграцію всіх інформаційних ресурсів навчального закладу в єдину систему формування електронного освітнього середовища. ІС університету створювалась для комплексної автоматизації процесів організації і контролю освітнього процесу та управління ним і носить інтегративний характер. ІС «Електронний університет» містить підсистеми, що складаються з програмних модулів, за допомогою яких формуються дані кожного окремого структурного підрозділу університету, що компонується в єдину базу даних [7].

Однією з важливих підсистем ІС є підсистема «Електронний деканат», що супроводжує всю поточну роботу деканату, а саме: ведення індивідуальних навчальних планів і електронних карток студентів; формування екзаменаційно-залікових відомостей; автоматичне формування рейтингу студентів і змісту додатків до дипломів; аналіз успішності й управління переміщеннями студентів тощо.

Система електронного навчання «Moodle», що активно використовується при підготовці фахівців денної та заочної форм навчання, дозволяє структурувати навчальні курси, розміщувати та постійно оновлювати в відкритому доступі для студентів ХНУ лекційні матеріали, завдання для практичних і лабораторних робіт та практикумів, методичні вказівки до виконання контрольних та курсових проектів (робіт), проводити тематичне та модульне тестування, спілкування в чатах, розміщувати URL-посилання на нормативно-правові акти тощо.

ІС «Дистанційне навчання» включає п'ять обов'язкових частин: запит на навчання; мережа інформаційно-комунікаційних центрів дистанційного навчання (ІКЦ ДН); база знань, яка складається із інформаційних матеріалів, що представлені у вигляді чітко визначеної послідовності програми дій студента, при виконанні якої він гарантовано освоює дану дисципліну (траєкторія навчання, що відслідковується системою, тьютором і електронним деканатом); база даних, яка разом із внутрішньою системою документообігу включає в себе взаємопов'язану інформацію персональної сторінки студента, викладача-тьютора, який веде всіх студентів, що вивчають даний предмет, та системи електронного деканату, де фіксуються всі етапи навчання студента, робочі та індивідуальні навчальні плани студентів, система

електронної пошти, запис результатів спілкування в chat, Інтернет-конференції тощо; система автоматизованого документообігу (електронний деканат) [8].

Для більш ефективної реалізації освітнього процесу за дистанційною формою навчання в Хмельницькому національному університеті розроблена, запатентована та широко використовується «Система спілкування (on-line) з відео фіксацією», яка дає можливість проводити в on-line режимі відео-конференції, організувати захисти (через систему прямого відео-спілкування) індивідуальних курсових (проектів) робіт, дипломних робіт тощо.

Ця система дозволяє проводити ідентифікацію осіб, які виходять на захист, одночасно спілкуватися із кількома учасниками, ставити їм запитання по темі роботи, отримувати відповіді, спостерігаючи за ними, та автоматично отримувати протокол захисту, що зберігається в електронній системі дистанційного навчання. За результатами захисту тьютор повинен повідомити студенту оцінку і внести її і електронну залікову книжку.

Для спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять також адаптована та доповнена власними розробками система Microsoft Link, яка містить багато функцій, зокрема обмін миттєвими повідомленнями, здійснення аудіо- та відео викликів, проведення мережних нарад, надання інформації про доступність (присутність) і можливості надання спільного доступу (рисунок 3). Ця система використовується для проведення відео лекцій, вебінарів, відео консультацій, відео захистів дипломних робіт та відео конференцій.

Проведений аналіз показав, що прагнення запровадження освітніх інновацій та розробок, впровадження та модернізації сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше удосконалення освітнього процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, здійснюється, на жаль, на власній ініціативі ВНЗ, в межах наданої їм автономії та наявного фінансового ресурсу. Проблемою є те, що держава лише теоретично підтримує процес інформатизації освіти, у країні не має відповідних програм загальнодержавного та регіонального рівнів, а через дефіцитності державного бюджету практично не виділяються ВНЗ асигнування на оновлення і модернізацію існуючого комп'ютерного парку. Тобто функція держави та галузевого міністерства більше зводиться до забезпечення контролю.

Реалізація практико-орієнтованого підходу в освітньому процесі має максимально наближувати студентів до майбутньої професійної діяльності. А тому цілі освітньої програми підготовки фахівців та очікувані результати навчання, сформульовані з урахуванням потреб та інтересів внутрішніх і зовнішніх заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства, потребують врахування відповідних інституційних, галузевих та регіональних контекстів, включаючи аналогічні вітчизняні та іноземні програми. Це, в свою чергу, вимагає широкого вивчення та використання в освітньому процесі спеціальних інформаційних систем та технологій. Тому, в рамках реалізації даного підходу доцільним є залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу з підготовки фахівців-фінансистів, а саме: інвестування в розвиток матеріально-технічної бази освітніх установ, створення навчально-практичних центрів за галузевим спрямуванням і освітньої модульної площини з можливостями віртуальної лабораторії (віртуальний банк, страхова компанія, казначейство, пенсійний фонд, фіскальна служба, митниця, підприємство, тощо) для проведення практичних та лабораторних робіт, практикумів, практик, підготовки та захисту дипломних робіт тощо. На сьогодні, відрив освіти від практики – друга проблема, що негативно впливає на забезпечення якості підготовки фахівців. Вважаємо, що за рахунок забезпечення симбіозу науки та практики стане можливою підготовка високоякісних фахівців, які матимуть змогу поглиблювати свої фахові знання впродовж їх професійної діяльності з одночасним кар'єрним ростом.

Висновки та перспективи подальших розвідок. На основі поведеного дослідження використання сучасних інформаційні технології в забезпеченні професійної підготовки фінансистів в умовах розвитку в Україні економіки знань можна констатувати, що:

- реалізація базових засад національної політики розвитку інформаційного суспільства в Україні демонструє перехід до пріоритетного науково-технічного та інноваційного розвитку, приводить до підвищення темпів інформатизації вітчизняної освіти та використання сучасних ІКТ в освітньому процесі, в тому числі і в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців;
- підготовка майбутніх фахівців на засадах практико-орієнтованого підходу формується, виходячи з моделі майбутнього професіонала, логіки майбутньої професійної діяльності та забезпечує умови трансформації освітньої діяльності студента у професійну діяльність фахівця;
- багаторічний досвід провадження освітньої діяльності на ринку освітніх послуг Хмельницьким національним університетом демонструє створення та широке впровадження в освітній процес сучасних ІКТ, а також постійне їх вдосконалення, відповідно до змін у чинному законодавстві та вимог часу, що дозволяє забезпечити високу якість освіти, розширити коло споживачів освітніх послуг і надати їм можливість в зручний для них час здобувати освіту (включаючи зайняте населення, осіб з обмеженими можливостями та іноземних студентів);
- в рамках впровадження європейських стандартів в забезпечення освітнього процесу підготовки фахівців, які одним із пріоритетів ставлять урахуванням потреб та інтересів внутрішніх і зовнішніх заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства, необхідним при реалізації практико-орієнтованого підходу є залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу з підготовки фахівців з метою залучення інвестицій в розвиток матеріально-технічної бази освітніх установ, створення навчально-практичних центрів за галузевим спрямуванням і освітньої модульної площини з можливостями віртуальної лабораторії. Це дасть можливість

забезпечити симбіоз науки та практики, забезпечити можливість поглиблення свої фахових компетентностей впродовж всієї професійної діяльності з одночасним кар'єрним ростом;

- перспективи подальших досліджень полягають у розробці єдиної моделі інформаційної системи, що передбачає - підвищення рівня вимог до забезпечення якості освіти, забезпечення готовності майбутніх фахівців в сфері фінансів, банківської справи та страхування до прогностичної діяльності засобами ІКТ, забезпечення безперервної підтримки високого рівня кваліфікації фахівців.

Список використаних джерел

1. Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 09 січня 2007 р. № 537-V / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
2. Майковська В. І. Вплив інноваційних процесів на трансформацію вищої освіти як суспільного інституту. *Наук. журнал Сумськ. держ. пед. ун-ту ім. А. С. Макаренка*. 2014. № 1(35). С. 227-236.
3. Майковська В. І. Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації підготовки майбутніх фахівців в Україні. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2016. № 50-51. С. 161-167.
4. Warneke D. *Aktionsforschung und Praxisbezug in der DaF-Lehrerausbildung* / Dagmara Warneke. Kassel : Kassel Univ. Press, 2007. 599s.
5. Post E.-M. *Der Einsatz von handlungs-, erfahrungs- und erlebnisorientierten Methoden in der Lehrerinnen- und Lehrerfortbildung von pädagogischen Führungskräften zur Initiierung von Lernen. Studien zur Verknüpfung von Erfahrung, Reflexion und Transfer* / Eva-Maria Post. Leipzig : Univ. Diss., 2010. 791s.
6. Pietsch S. *Begleiten und begleitet werden. Praxisnahe Fallarbeit – ein Beitrag zur Professionalisierung in der universitären Lehrerbildung*. Kassel: Kassel University Press, 2010. 294s.
7. П'ять кроків Хмельницького національного університету до забезпечення якісної та прозорої освіти. URL: <http://khnu.km.ua/root/page.aspx?r=8&p=1185>
8. Мазур М. П. Розвиток дистанційного навчання в Україні як складової інформатизації сучасного суспільства. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2007. № 1. С. 71–75.

References

1. Osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007-2015 roky: Zakon Ukrainy vid 09 sichnia 2007 r. № 537-V / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
2. Maikovska V. I. Vplyv innovatsiinykh protsesiv na transformatsiiu vyshchoi osvity yak suspilnoho instytutu. *Nauk. zhurnal Sumsk. derzh. ped. un-tu im. A. S. Makarenka*. 2014. № 1(35). S. 227-236.
3. Maikovska V. I. Praktyko-oriientovane navchannia yak zasib profesionalizatsii pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv v Ukraini. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*. 2016. № 50-51. S. 161-167.
4. Warneke D. *Aktionsforschung und Praxisbezug in der DaF-Lehrerausbildung* / Dagmara Warneke. Kassel : Kassel Univ. Press, 2007. 599s.
5. Post E.-M. *Der Einsatz von handlungs-, erfahrungs- und erlebnisorientierten Methoden in der Lehrerinnen- und Lehrerfortbildung von pädagogischen Führungskräften zur Initiierung von Lernen. Studien zur Verknüpfung von Erfahrung, Reflexion und Transfer* / Eva-Maria Post. Leipzig : Univ. Diss., 2010. 791s.
6. Pietsch S. *Begleiten und begleitet werden. Praxisnahe Fallarbeit – ein Beitrag zur Professionalisierung in der universitären Lehrerbildung*. Kassel: Kassel University Press, 2010. 294s.
7. P'iat krokiv Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu do zabezpechennia yakisnoi ta prozoroi osvity. URL: <http://khnu.km.ua/root/page.aspx?r=8&p=1185>
8. Mazur M. P. Rozvytok dystantsiinoho navchannia v Ukraini yak skladovoi informatyzatsii suchasnoho suspilstva. *Informatyka ta informatsiini tekhnolohii v navchalnykh zakladakh*. 2007. № 1. S. 71–75.

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Квасницька Раїса Степанівна, доктор економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницький національний університет
вул. Інститутська 11, м. Хмельницький, 29016, Україна
e-mail: rstepanivna@gmail.com
orcid.org/0000-0002-0443-9390
Researcher ID: C-9284-2018

Форкун Ірина Валеріївна, кандидат технічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницький національний університет
вул. Інститутська 11, м. Хмельницький, 29016, Україна
e-mail: ivforkun@gmail.com

ДАНИЕ ОБ АВТОРАХ

Квасницкая Раиса Степановна, доктор экономических наук, доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования

Хмельницкий национальный университет

ул. Институтская 11 м. Хмельницький, 29016, Україна
e-mail: rstepanivna@gmail.com

Форкун Ірина Валерьевна, кандидат технічних наук, доцент кафедри фінансов, банківського дела
и страхування

Хмельницький національний університет
ул. Институтская 11 м. Хмельницький, 29016, Україна
e-mail: ivforkun@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS

Raisa Kvasnitska, Doctor of Economics, Professor the finance, banking and insurance department,
Khmelnyskyi National University

e-mail: rstepanivna@gmail.com

Forkun Irina, PhD in Technics Sciences, Associate Professor the finance, banking and insurance department,
Khmelnyskyi National University

e-mail: ivforkun@gmail.com

Подано до редакції 28.05.2019

Прийнято до друку 17.06.2019